

Faggruppe: Setesdal Austhei

Om faggrupper: I arbeidet med tiltaksplan er det etablert rådgivende faggrupper for prosjektgruppa og styringsgruppa. Disse består av ressurspersoner fra relevante aktører, sentral- og regional forvaltning, kommuner, interesseorganisasjoner m.m. De gis et mandat og utfordres på konkrete problemstillinger, for å komme opp med forslag til tiltak og avveininger rundt hvert enkelt. Prosjektgruppa gjør en samlet vurdering og prioritering av de ulike forslagene fra hver av faggruppene, som til slutt styringsgruppa godkjenner, før oversending av forslag til samlet tiltaksplan til Miljødirektoratet. Eksisterende kunnskapsgrunnlag må vektlegges i arbeidet i faggruppene. Det er ønskelig at faggruppene fokuserer på å bidra med kunnskap og erfaringer fra eget fagfelt, til felles beste. Man bør etterstrebe god dialog i gruppa, fremfor debatt, og der det er mye usikkerhet eller uenigheter må dette belyses i referatene.

Deltakere faggruppe Setesdal Austhei

Navn:	Instans:	Kommentar:
Per Ketil Omholt	Statsforvalteren i Agder	Representerer Statsforvalteren som regional aktør i villreinforvaltningen og koordinator for faggruppen.
Torleif Homme	Setesdal Austhei villreinlag	Sekretær for villreinlaget og har deltatt i kvalitetsnormarbeidet i SA gjennom arbeidsgruppa for delnorm 3.
Dag N. Fagermyr	DNT Aust-Agder	Daglig leder i Aust-Agder Turistforening som har en rekke hytter i Setesdal Austhei.
Knut Gunnar Solli	Valle kommune	Jobber med viltforvaltning i Valle kommune og deltar under villreintellinger / datainnsamling til delnorm 1.
Per Wraa	Tokke kommune	Jobber med viltforvaltning i Tokke kommune og har deltatt i arbeidet med delnorm 3 for Setesdal Austhei.
Inger Ann Fidjestøl	Agder Fylkeskommune, Samferdsel	Veieier fv 450
Øystein Kristensen	Agder Fylkeskommune, Analyseavdelingen	Kan hjelpe til med analysering av data, har historikk i forhold til GPS-prosjekt på Austheia og Adaptiv løypeforvaltning i Bykle

Bakgrunn og kunnskapsgrunnlaget

Setesdal Austhei har mer innlandsklima enn Setesdal Ryfylkeheiene. Områdets sesongbeiter er oppsplittet av Rv. 45 mellom Valle og Tokke over Store Bjørnevattn. Nordområdet har mange fjellvidder og dekker 770 km², mens sørområdet har mer skog og dekker rundt 1600 km². Størsteparten av bestanden på Austheia har vinterbeitene sine i nordområdet, mens kalvingsområder og sommerbeiter ligger i sørområdet. Dyrene krysser Rv. 45 på trekket sitt mellom områdene. Trekkmulighetene er mindre som følge av vei og hyttebebyggelse.

Selv om Setesdal Austhei ikke er vernet på linje med Setesdal-Ryfylke, så finner vi også her en del av de samme problemstillingene som i SR. Begge områdene er særdeles populære områder for friluftsliv

og annen ferdsel. Begge villreinområdene har i kvalitetsnormen flere fokusområder til felles, og utveksling mellom bestandene har de siste årene blitt mer sjeldent enn det som var tilfelle.

En sentral problemstilling vil være å sikre/bedre bestandens mulighet for å krysse øst-vest-aksen ved Bjørnevatn. Dette er et sentralt sesongtrekk som man er avhengig av å opprettholde hvis bestanden skal kunne benytte hele villreinområdet.

SA har etter hvert gode GPS-data som synliggjør arealbruken i villreinområdet (NINA Rapport 694). I løpet av første kvartal 2023 ble de 3 GPS-senderene på Setesdal Austhei tatt av (utløst). Det har vært et ønske at man også fikk merket bukk på Austheia for å hente inn mer data på bukkenes arealbruk. Våren 2023 ble det merket 3 åringbukker og ei årinsimle på Setesdal Austhei.

Heiplanen

Ferdselsprosjekt NINA

GPS-merkeprosjekt

(NINA Rapport 1909 og 1855).

I det samme ferdselsprosjektet ble det også gjennomført grundige analyser, som sammen med data og kunnskap fra tilsvarende prosjekter og andre områder, viste hvordan ferdselen påvirker reinens arealbruk og adferd gjennom året (NINA Rapport 1903). Resultatet av dette gjør at det er helt sentralt i dette arbeidet å se på mulighetene for tiltak, som kan bidra til å redusere de negative effektene av menneskelig aktivitet og friluftslivsferdsel på villreinen.

Problemkartlegging:

Målområder er avgrensede målsetninger for å øke kvaliteten i villreinområdet. Tema og problemstillinger i faggruppene vil ha sitt utspring fra ett eller flere av målområdene (som er de overordnede målene med arbeidet).

Målområder:	Problem:
1) Bedre/ivareta funksjonelle trekk for utveksling mellom villreinområder	Reduserte trekkpassasjer
2) Ivareta/bedre/gjenopprette funksjonaliteten i trekk i villreinområdene gjennom året	Reduserte trekkpassasjer
3) Øke/gjenopprette bruk av tradisjonelle villreinarealer: a) Sør og vest for Blåsjø b) Området i tilknytning til, og sør for, Brokke-Suleskardvegen	Reduserte trekkpassasjer og dårlig arealutnyttelse
4) Øke arealbruk i øvrige funksjonsområder med arealunnavvikelse	Dårlig arealutnyttelse
5) Ivareta de områdene som reinen faktisk bruker i dag. Disse må ivaretas slik at ferdsel og forstyrrelser ikke øker og disse områdene forringes.	Reduserte trekkpassasjer og dårlig arealutnyttelse

Effekt sett i forhold til kvalitetsnorm for villrein (gjelder alle målområder):

Positiv effekt for funksjonell arealutnyttelse og funksjonelle trekkpassasjer (delnorm 3). Kan gi positive effekter på måleparametere for bestandsforhold, f.eks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr, helsestatus samt genetisk variasjon (delnorm 1).

Påvirkningsfaktorer og målområder

- Ferdsel/aktivitet og volum av beitedyr (målområde 1 – 4)
- Aktivitet som er i konflikt med områder reinen bruker eller har behov for å passere gjennom året (målområde 1 – 5)
- Infrastruktur som legger beslag på villreinareal eller skaper forstyrrelser som påvirker arealbruken. (målområde 1 – 5)

Mandat

Faggruppen for Setsdal Austhei har som mandat å foreslå konkrete tiltak for å begrense forstyrrelsen på villrein i henhold til målområdene. Gruppen må jobbe på tvers av fagfeltene som de andre faggruppene har fått tildelt.

Arbeidet innebærer å:

- Foreslå tiltak som kan ivareta/bedre villreinens mulighet til å opprettholde trekkmulighetene over Fv 450 ved Bjørnevatn.
- Foreslå endringer i for eksempel merking, driftsform, åpningstider, informasjon, kanalisering osv. på merka stier, løyper og hytter, for å redusere utfordringer med ulike typer friluftsliv i de mest sårbare områdene for reinen gjennom året (kart).
- Foreslå soneringer der ulike typer av friluftslivsaktivitet kan, eller ikke bør, foregå igjennom året. Hjemmelsgrunnlag per i dag; hva kan gjøres og eller hva må til.
- Vurdere ulike tiltak/virkemiddel for å regulere friluftslivsferdsel i områder eller perioder der dette kan være nødvendig. For eksempel kalvings- og oppvekstområder, viktige trekkområder, viktige vinterbeiter m.m. Hjemmelsgrunnlag per i dag; hva kan gjøres og eller hva må til?
- Vurdere kompensierende tiltak sammen med andre aktører der dette er nødvendig/mulig/relevant.
- Estimere nytte/kostnad/ulempen ved en slik regulering (se tabell Anbefalte tiltak).

Problemstillinger (fra prosjektgruppa)

Opplisting av noen ulike problemstillinger en ønsker at gruppa skal vurdere (gruppa kan selv supplere):

- Hvordan kan vi ivareta/bedre villreinens mulighet til å opprettholde trekk over Fv 450 ved Bjørnevatn.
- Hvordan kan vi best redusere ferdselen på seinvinter/vår og forsommer og høgsesong sommer i relevante områder.
- Hvordan kan vi best redusere/begrense ferdsel og friluftaktiviteter innover i villreinområdet og i viktige beiteområder i nord og øst gjennom vinterperioden.
- Hvordan kan vi kanalisere ferdsel og aktivitet vekk ifra de mest urørte områdene som også reinen bruker i dag. Herunder også forebygge videre utvikling av ferdsel i slike områder.
- Hvordan kan vi best løse opp i barrierer for villrein som skapes av menneskelig ferdsel langs stier eller i områder reinen har behov for å passere gjennom året.

- Forsvarsaktiviteter og skredøvelser i politiet
- Toppturer organisert av turistbedriftene/facebook

Anbefalte tiltak

(bruk ferdig oppsett i Vedlegg 1, med eksempel og matrise for rapportering)

Gruppen skal:

1. Liste opp ulike tiltak
2. Beskriv kort de relevante tiltakene
3. Gjør en grovmasket vurdering av effekten de kan ha på problemet.
 - a. Forkast tiltak med liten effekt (kortfattet begrunnelse)
 - b. Positive virkninger:
 - i. Effekt på måloppnåelse og/eller problem
 - ii. Må begrunnes!
 - c. Negative virkninger:
 - i. Økonomiske kostnader anslås i kroner så langt som mulig – skiller mellom engangs- og driftskostnader.
 - ii. Negative virkninger beskrives kvalitativt, med noen kvantitative anslag

Framdrift og organisering i faggruppa

Møteplan for faggruppe Setesdal Austhei:

Møteform	Mars	April	Mai	Juni	August	September	Oktober
Fysisk	16.						
Teams; ukentlig hver onsdag							
Teams – Felles med alle faggrupper Setesdal				9			
Siste møte faggruppene							
Sluttseminar							15

Hvem refererer/skriver i møtene:

Levering av resultat/rapporteringsform:

- Referat fra hvert møte leveres sekretariatet (NVS)

Frister:

- 9. juni: Felles møte med alle faggrupper: Presentasjon av foreslåtte tiltak i Faggruppene så langt (midtvegsrapportering til Miljødirektoratet den 15. juni).
- 22 september: alle forslag til tiltak må være sendt fra faggruppene til sekretariatet for å komme med i utkast til tiltaksplan per 15. oktober.

